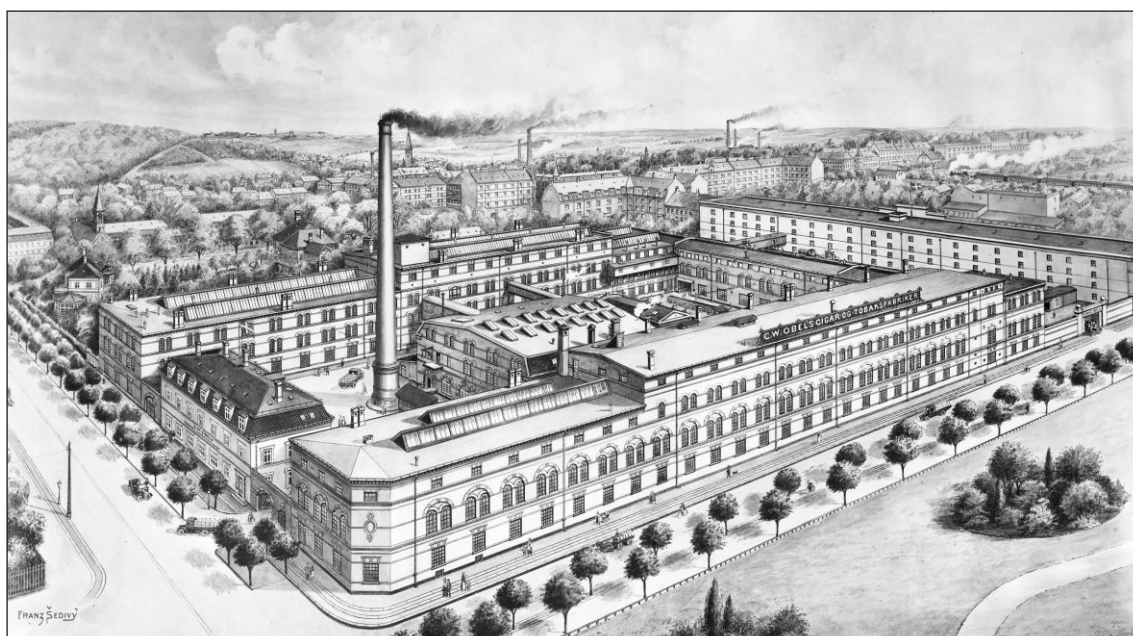

9. Fabrikken som var en by i byen

Det blir' i familien – røg for millioner

C.W. Obels enorme
fabriksanlæg dominerede
i Aalborgs vestby.
Tegning af fabrikken 1922

Obel familien holdt fast i, at man skulle bo ved fabrikken, hvorfor der blev bygget to villæer. I den røde villa (til venstre i billedet), som var den største, boede Chr. W. Obel med sin familie. Han var søn af Fredrik Obel. I den hvide villa boede familien Kjær, som var i kompagniskab med familien Obel og medejere af fabrikken. I dag huser den hvide villa Obels ejendomsadministration, og den røde villa er nedrevet

Familiekompagniskab over flere generationer

Kompagniskabet mellem de to familier strakte sig tilbage i tiden. O.C. Kjær (1826-1901) kom allerede som 7-årig i lære på C.W. Obels Tobaksfabrik. Dengang lå fabrikken stadig på Klosterjordet, og læredrengene havde værelser på fabrikken og indgik i husholdet hos Obel familien. Frederik og O.C. Kjær havde derfor kendt hinanden fra de var børn. O.C. Kjær blev sidenhen Frederiks højre hånd på fabrikken.

Efter at Frederik Obel havde udstået sin læretid i Randers, og overvundet sin hjemve, skulle han ud og rejse. I 1857 kom han hjem fra Berlin for at være med til at opbygge en moderne tobaksfabrikation.

Senere fordelte O.C. Kjær og Frederik Obel opgaverne mellem sig på en sådan måde, at Frederik hovedsageligt stod for salget og O.C. Kjær stod for produktionen og driften af fabrikken. Dette kompagniskab fortsatte i

den næste generation. Frederik Obels eneste søn startede som sin far sin læretid i Randers. Derefter besøgte han flere lande for at lære om tobak. Han lærte både om nye metoder i fremstillingen og markedsføringen ude i den store verden.

O.C. Kjærs søn Chr. Kjær startede i 1870'erne som tobakspindelærling på fabrikken og kom derefter til Aarhus, Bremen og USA. Han var især optaget af ny teknologi. Efter hans hjemkomst fra USA, blev der indkøbt nye skæremaskiner, som han havde set i New York.

Da Chr. W. Obel i 1888 som 22-årig vendte tilbage til Aalborg blev han og Chr. Kjær optaget som kompagnoner i C.W. Obels tobaksfabrik.

Den kommende generation videreførte familiens tradition for at rejse ud og lære nyt og tage den nye viden i anvendelse.

3 generationer med
drengen Frederik Obel,
faderen Christen Winther
Obel og farfaderen Frederik
Christian Obel
Foto omkring 1895.

Et dynasti tager form

Den første generation der rejste ud, var Frederik Obel (junior). Han overtog fabrikken i 1861 efter sin fars død. I de første år drev han den sammen med sin farbror Frederik Christian Obel (senior).

Efter farbrørens død i 1870 blev O.C. Kjær Frederik Obels kompagnon.

Frederik Obel (junior) var reelt leder af fabrikken, efter at hans far Christian Winther i 1858 kom ud for en ulykke. Han styrtede med sin hest og var så uheldig at slå hovedet ind i en stendynge. Her lå han bevidstløs, indtil en tilfældig forbipasserende fandt ham. Han overlevede styrtet, men blev aldrig rigtig sig selv igen.

Da Frederik Obel i 1857 var vendt hjem fra sit ophold i udlandet, var det med et mål om at opbygge en moderne produktion af tobaksvarer. Det gjaldt både for sortimentet som skulle udvides og for produktionsmåden. Med dampdriften kunne der produceres meget mere end før. Den øgede produktion skulle afsættes med nye markedsføringsmetoder.

Da Frederik overtog ledelsen efter sin far Christian Winther, så man en ny type leder. Christian Winther havde i sin tid overtaget ledelsen af fabrikken, da den var på fallittens rand. Han fik den genrejst og konsolideret ved kun at tage den allermest nødvendige løn ud til sig selv. Da han styrtede med hesten, var han på vej hjem fra det landbrug, han drev ved siden af fabrikken.

Landbruget har givetvis gjort det muligt at leve af en beskeden indkomst, fordi man fra gården havde de naturalier, som husholdningen skulle bruge. Han var en forsigtig mand. Frederik var den rigtige til at udvikle faderens værk.

Kilder: "Tobakken og byen" Aalborgbogen 2004 af Marianne Rostgaard og Inger Bladt
Fotos: Aalborg Stadsarkiv